

Simon vračar: O čudima

Simon vrač(ar) jedna je od biblijskih ličnosti o kojima se malo priča u okrilju hrišćanstva, a mnogo više izvan hrišćanskog konteksta.

Mag i čudotvorac, on je prototip ezoteriste koji ne samo što veruje u razliku između „crne“ i „bele“ magije, kao i u ispravnost ove potonje, već i u sinkretizam magije i hrišćanstva.

Nije li i sam Isus Hristos čudotvorac s natprirodnim moćima? Nisu li i neki magovi i učitelji vaskrsavali mrtve i činili čuda? Da li je svaki čudotvorac Božiji čovek? Čini li i đavo čuda? Čemu čuda služe?

Na temelju poznatog novozavetnog teksta o Simonu vračaru (Dela apostolska, 8. poglavlje), ispitaćemo privlačnost natprirodnih fenomena, njihovo dvojno poreklo te različita tumačenja čuda sa kojima se čovečanstvo sreće.

Tekst i kontekst

Pročitajmo najpre biblijsku priču o Simonu vrač(ar)u i njegovom susretu sa prvim hrišćanima:

Tako je Filip otišao u grad Samariju i propovedao im Hrista. Mnogstvo je jednodušno i pažljivo pratilo ono što je Filip govorio, slušajući ga i gledajući čuda koja je činio. Jer je bilo mnogo ljudi opsednutih nečistim duhovima, koji su izlazili vičući na sav glas. Mnogi paralizovani i hromi bili su izlečeni. Tako je nastala velika radost u tom gradu.

U njemu je bio jedan čovek koji se zvao Simon, koji se ranije bavio magijom i izazivao divljenje samarijskog naroda, govoreći za sebe da je veliki čovek. I svi, od najmanjeg do najvećeg, slušali su ga pažljivo i govorili: „Ovaj čovek je Božja sila, sila velika.“ Pristajali su uz njega jer je već duže vreme izazivao njihovo divljenje svojim magijskim umećem.

Ali kad su poverovali Filipu, koji je objavljivao dobru vest o Božjem kraljevstvu i o imenu Isusa Hrista, krštavali su se i muškarci i žene. I

sam Simon prihvatio je Božju nauku i nakon krštenja stalno bio uz Filipa. Bio je zadivljen gledajući čuda i velika i moćna dela koja su se događala.

Kad su apostoli u Jerusalimu čuli da je Samarija prihvatila Božju reč, poslali su k njima Petra i Jovana, koji su došli i molili se za njih da dobiju Duh sveti. Naime, Duh još nije bio sišao ni na koga od njih, nego su samo bili kršteni u ime Gospoda Isusa. Tada su položili ruke na njih i oni su primili Duh sveti.

Videvši da ljudi primaju Duh kad apostoli na njih polože ruke, Simon im je ponudio novac i rekao: „Dajte i meni tu moć da svako na koga položim ruke primi Duh sveti.“

Ali Petar mu reče: „Neka tvoje srebro propadne zajedno s tobom, jer si mislio da novcem stekneš Božji dar! Ti nemaš ni najmanjeg udela u ovome, jer tvoje srce nije pravo u Božjim očima. Pokaj se, dakle, zbog te svoje zloće i usrdno moli Gospoda da ti se oprostí što si u srcu imao tu zamisao, jer vidim da si pun otrovne žuči i nepravедnosti.“

A Simon mu na to reče: „Usrdno se molite Gospodu za mene da me ne zadesi ništa od onoga što ste rekli.“ (Dela apostolska 8:5-24)

Ovaj tekst upućuje na specifično vreme i mesto u širem kontekstu istorije ranog hrišćanstva. Nagli rast mlade hrišćanske zajednice unutar jevrejstva počinje da uznemirava političke vođe i sveštenstvo ove dotad jedinstvene jednobožačke religije, koji odgovaraju državnim nasiljem. Nastupa progonstvo hrišćana, čija će prva dramatična posledica biti kamenovanje arhidakona Stefana. U tom javnom pogubljenju učestvuje i daroviti mladi bogoslov sa carskim imenom Savle – budući apostol Pavle. Upravo ovaj revni učenik rabina Gamaliela daje sve od sebe da što više sledbenika Isusa Hrista uhapsi, kazni ili pogubi. O tome će on, mnogo godina kasnije, kao već vremešni i iskušani apostol Hristov, pisati u svojim poslanicama:

„Sledbenike ovog Puta progonio sam do smrti. Muškarce i žene bacao sam u okove i predavao u zatvor.“ (Dela 22:4)

„Iako sam ranije bio hulnik, progonitelj i nasilnik. Ali ukazano mi je milosrđe, jer sam bio u neznanju i činio to u neverstvu. [...] Ova

izjava je istinita i zaslužuje da se potpuno prihvati: Hristos Isus je došao na svet da spase grešnike, od kojih sam prvi ja.“ (1. Timoteju 1:13,15)

Tako nastaje hrišćansko rasejanje iz Jerusalima ka različitim provincijama Rimskog carstva, u kojima izbegli jerusalimski hrišćani postaju glasnici radosne vesti o čovekovom pomirenju sa Bogom kroz stradanje i vaskrsenje Isusa Hrista.

Među takvima je i đakon i jevanđelista Filip, koji stiže u grad Samariju, i počinje da meštanima objavljuje Hrista. Biblija nam kaže da je narod Filipu poklonio veliku pažnju „slušajući“ i „gledajući“. Slušali su vest jevanđelja, ali i gledali „čuda koja je činio“: jevanđelista je Božijom silom izgonio demone iz opsednutih ljudi i lečio bolesne i invalidne, kao što je Hristos i obećao (Jevanđelje po Marku 16:17,18).

Jevanđelje, ličnost, sredina

Kada se ljudi upoznaju sa vešću jevanđelja, ona u njihovom biću nailazi na jedinstven spoj karakternih crta, moralnih i verskih pojmova stečenih vaspitanjem, kao i memorisanih čulnih utisaka, tako da nije nikakvo čudo što takvu vest, iako nedvosmisleno izrečenu, slušaoci često iskrivljeno tumače, pa je čak i podređuju slušaočevom trenutnom pogledu na svet, koji je neizbežno različit od biblijskog. Primera radi, upravo tako su, vekovima ranije, postupili narodi koje su iz drugih pokrajina Azije Asirci preselili u Samariju kada su iz nje proterali Jevreje (2. Kraljevima 17:24-41):

Zatim je kralj Asirije doveo ljude iz Vavilona, Hute, Ave, Emata i Sefarvima i naselio ih u samarijskim gradovima umesto Izraelovih sinova. Oni su zauzeli Samariju i živeli u njenim gradovima. A kad su počeli da žive tamo, nisu se bojali Gospoda. [tj. nisu verovali u njega ...] Tada je kralj Asirije dao nalog: „Pošaljite tamo jednog od sveštenika koje ste odande odveli u izgnanstvo. Neka on ode i nastani se tamo pa neka ih poučava uredbama Boga te zemlje.“ Tako je došao jedan od sveštenika koji su iz Samarije bili odvedeni u izgnanstvo i nastanio se u Bet-Elu. On ih je učio kako da služe Gospodu. Ali svaki

narod načinio je sebi svog boga i postavio ga u svetišta, na uzvišice [tj. hramove politeističkih bogova] koje su načinili Samarićani, svaki narod u svojim gradovima u kojima je živeo [...] A služili su i Gospodu, pa su postavili sebi ljude iz svog naroda da služe kao sveštenici obrednih uzvišica i da za njih vrše službu u svetištima, na uzvišicama. Služili su i Gospoda, ali su se klanjali i svojim bogovima prema običajima naroda odakle su bili prognani. Sve do današnjeg dana oni se drže starih običaja. Ne služe Gospoda i ne postupaju prema njegovim odredbama i njegovim propisima, niti prema zakonu i nauku koji je Gospod dao sinovima Jakova, koga je nazvao Izrael [...] Tako su ti narodi služili Gospoda, ali su služili i svojim rezbarenim likovima. Njihovi sinovi i njihovi unuci sve do današnjeg dana čine sve kako su činili i njihovi praočevi.

Ovakva verska labilnost, danas veoma prisutna i podstrekivana u klimi prividnog verskog relativizma, a koja očigledno zbunjuje i pisca ovog izveštaja tako da okleva u opisu religije Samarjana, proističe i iz činjenice što svako od nas neprestano, i nesvesno, nastoji da nova saznanja uklopi u postojeći mentalni okvir, u pogled na svet koji je u njega usađen pre nego što je sam mogao da izabere. Niko od nas ne žuri da doživi duhovnu revoluciju, lični kopernikanski obrat, jer je to snažno i bolno iskustvo koje nas čupa iz korena i ponovo posađuje u neko novo tle, to je poremećaj homeostaze koji podiže oluju na mirnoj površini našeg srca i uma. Malo ih je koji su spremni da brzo i dosledno reaguju na poruke i pouke koje im život pruža.

Kao i u Samariji, sa njenom složenom religijom, vest jevanđelja uvek dolazi u sredine koje već imaju svoje istine, i stoga ona uvek predstavlja implicitan ili otvoren izazov samim temeljima takvih društvenih zajednica. Ona zahteva preispitivanje, promenu, zaokret od 180 stepeni, ukratko – obraćenje pojedinca, tj., na grčkom, „preumljenje“.

Ali evo gde u Samariji, čiju smo etničku i versku istoriju upravo upoznali, mnogi prihvataju vest o oprostjenju i spasenju. Tekst nam kaže da narod „pažase jednodušno“ na Filipove reči, radosni zbog nje-gove vesti, ali i fascinirani njegovim čudima.

Simon mag superstar

Međutim, u Samariji već neko vreme deluje mesni čudotvorac, koji je do Filipovog dolaska stekao status prave zvezde i javne ličnosti – to je Simon vrač(ar) ili Simon, „koji se ranije bavio magijom i izazivao divljenje samarijskog naroda, govoreći za sebe da je veliki čovek. I svi, od najmanjeg do najvećeg, slušali su ga pažljivo i govorili: ‘Ovaj čovek je Božja sila, sila velika.’“

U njemu je bio jedan čovek koji se zvao Simon, koji se ranije bavio magijom i izazivao divljenje samarijskog naroda, govoreći za sebe da je veliki čovek. I svi, od najmanjeg do najvećeg, slušali su ga pažljivo i govorili: „Ovaj čovek je Božja sila, sila velika.“ Pristajali su uz njega jer je već duže vreme izazivao njihovo divljenje svojim magijskim umećem. Ali kad su poverovali Filipu, koji je objavljivao dobru vest o Božjem kraljevstvu i o imenu Isusa Hrista, krštavali su se i muškarci i žene. I sam Simon prihvatio je Božju nauku i nakon krštenja stalno bio uz Filipa. Bio je zadivljen gledajući čuda i velika i moćna dela koja su se događala.

Simon vračar se priključuje zajednici Hristovih sledbenika, oduševljen prvenstveno „delima i znacima“ koje je Filipu bilo dano da čini. Štaviše, vidimo da je prihvatio gostoljublje samog Filipa.

Tekst diskretno podvlači jednu sličnost, bitnu sličnost, između Simona i Filipa, a kasnije i između Simona i apostola Petra i Jovana. Simon vračar čini znake ili čuda i time stiče veliku popularnost („koji se ranije bavio magijom i izazivao divljenje samarijskog naroda“), baš kao što i Filip čini čuda. U samom tekstu ne vidi se razlika između čudotvorstva jednih i drugih – u oba slučaja narod vidi i konstatuje da čudo postoji i da se dešava, i zato masovno dolazi.

U događajima naziremo i Simonov udeo u izgradnji sopstvene reputacije. Naime, originalni tekst na grčkom jasno govori da je Simon primenjivao metodu koja se u našem narodu poslovično zove „hvalite me usta moja“ („govoreći za sebe da je veliki čovek“). Ishod: privukao je svačiju pažnju i uverio sve ne samo da ima „silu“ (ovaj termin, samo sa *New Age* sadržajem, proslavili su *Zvezdani ratovi*), već i da je ta sila

od Boga.

I tako se Simon i fizički („stalno je bio uz Filipa“) i duhovno („krstivši se“) približio Filipu jer, gledano spolja, obojica čine čuda u ime Božije. Zar nije Simon prihvatio hrišćanstvo i nastanio se u domu Filipovu? Ukratko, rekli bismo, to su kolege koje rade isti posao, sluge istog gospodara. I danas, kada slušamo o savremenim čudotvorcima svih profila, od Istoka do Zapada, kao da ne primećujemo u čemu bi se njihova čuda i natprirodne moći razlikovale od onih koje su pokazali Hristos i apostoli, posebno u ovo doba verskog pluralizma i relativizma.

Čudo: šta je i odakle je?

Međutim, da bismo sistematski uporedili čudotvorstvo Filipovo i Simonovo, valja nam postaviti pravo pitanje koje će kao vododelnica razdvojiti ove dve reke što su neko vreme tekle istim koritom. To jednostavno pitanje glasi: šta je suština čuda? Drugim rečima, šta je to čudo?

Na početku ovog razmatranja, daćemo sledeću radnu definiciju:

Čudo suštinski podrazumeva jasno i čulima dostupno očitovanje natprirodne pojave ili sile.

Natprirodno je sve ono što prevazilazi neumitne zakone zemlje i neba, koji regulišu i čovekovo življenje i umiranje. Upravo stoga je čudo u Bibliji nazvano i „znak“: ono očevicima pokazuje da je čudotvorac u vezi sa natprirodnim silama jer poseduje moć da prevaziđe pravilnost i neumitnost prirodnih zakona.

Veoma je važno da čuda sagledamo svestrano, da razumemo koren čovekove gladi za njima. Potreba za čudom potiče delom od nekadašnjeg savršenstva čoveka u Edenskom vrtu, a delom od njegovog bednog nesavršenstva posle pojave greha. Naime, prvi čovek i žena stvoreni su od Boga i po Božijem obličju, a za rajske uslove života, koji su uključivali i svakodnevno susretanje sa Stvoriteljem (1. Mojsijeva 3:8), što predstavlja najintenzivniji natprirodni doživljaj čoveka ikad

opisan u duhovnoj literaturi. Glad za Bogom i rajem, glad za besmrtnošću, ono što će neki nazvati „sećanjem na raj“, do danas ostaje zapis u nama da smo stvoreni da budemo srećni i blaženi u nečemu što je besmrtno i savršeno.

S druge strane, uslovi u kojima čovek živi posle izgnanstva iz Raja, mučni uslovi plastično i sažeto opisani u tekstu 1. Mojsijeve 3:15-24, bude u svakom čoveku glad za svetošću i čudesima rajskog sveta koji je ljudski rod izgubio. Ovaj nedostatak pokazuje se kroz nemoći ljudskog uma i tela. Slabi i smrtni čovek, željan da bude Natčovek, okreće se tokom cele istorije ka natprirodnom, koje uvek podrazumeva izuzetak i prevazilaženje prirodnih zakona sveta, koji čoveka vuku ka zemlji.

Problem nastaje onda kada je čovek spreman da za natprirodnim posegne po svaku cenu, neoprezan prema prirodi izvora iz kog stiče moć za kojom gladauje. Jer, ljudi današnjice uglavnom više i ne znaju ono što potcjenjena Biblija govori na svim svojim stranicama – da postoje dva izvora natprirodnih moći, dva izvora natprirodnih pojava i sile – s jedne strane Bog Stvoritelj, s druge, u značajno manjoj meri, pobunjeni anđeo koji se nekada zvao Lucifer, a Sveto pismo ga zove sotonom (hebr. „suparnik“), kome je prilikom njegovog stvaranja dano da raspolaže izvesnim natprirodnim moćima. Uopšteno govoreći, čovek koji je gladan čuda, ali ne poznaje Božiji karakter, pre ili kasnije će poželeti pomoć s onu stranu vidljivog, i jedino je pitanje kome će se i zašto obratiti. Kao što ćemo videti, izbor između dva izvora natprirodne sile uslovljen je ne samo time da li ih čovek poznaje, već i pobudama sa kojima im pristupa.

Prvi jevrejski kralj Saul progonio je veštice prema biblijskom uputstvu (2. Mojs. 22:18) čitav niz godina (1. Sam. 28:3). Da li je Saul razumevao zašto je tako trebalo činiti? Da li mi danas znamo zašto Sveto pismo tako strogo osuđuje sve vidove magije?

Kad uđeš u zemlju koju ti daje Gospod, tvoj Bog, ne uči se da činiš odvratne stvari koje čine oni narodi. Neka se kod tebe ne nađe niko ko bi svog sina ili svoju kćer provodio kroz vatru, ni koji gata, ni koji se

bavi magijom, ni koji proriče po zvezdama, ni vračar, ni koji baca čini, ni koji priziva poznate duhove, ni opsenar, ni koji pita mrtve. Jer ko god tako nešto čini odvratani su Gospodu, i zbog takvih gadosti Gospod, tvoj Bog, tera te narode ispred tebe. Budi poslušan Gospodu, svom Bogu. Jer ti narodi, koje ćeš oterati s njihovog poseda, slušaju one koji se bave magijom i one koji gataju, ali tebi to ne dopušta Gospod, tvoj Bog. (5. Mojsijeva 18:9-14)

Ovaj poznati biblijski tekst o magiji navodi različite oblike vraćanja, koji uključuju i izlaganje sopstvene dece vatri, ali i astrologiju, spiritizam, čaranje, itd. Reč „odvratani“ koja se javlja u našem prevodu ovog teksta odnosi se u celoj Bibliji na idolopoklonstvo, na obožavanje i klanjanje nekom drugom osim Stvoritelju. Primera radi, svaki od idola kojima su se klanjale Solomonove mnogobrojne žene naziva se „gadnim“ (1. Kralj. 11:7-10). Svi gore navedeni oblici vraćanja i proćicanja bili su prema tome i oblici idolopoklonstva, tj. komunikacije sa nećim što nije Bog kao da jeste Bog. To su alternativni putevi do izvora okultne moći koji zaobilaze Svemogućeg stvoritelja – te je svaki oblik magije zapravo kontakt sa tim natprirodnim izvorom i priznanje demonske sile kao boga. Pred kraj svoje vladavine, kada je zbog svoje svojeglavosti i zloćina ostavio Boga, a susedni narod mu zapretio ratom, kralj Saul se uplašio i okrenuo spiritizmu jer je smatrao da mu Bog više neće pomoći (1. Samuelova 28. glava). Kao što piše na nekoj majici ispod karikature đavola: „Bog je zauzet, mogu li ja da vam pomognem?“

Ćini se da ćovek koji poseže za magijom želi, kao u supermarketu, da dobije „robu“ (natprirodnu silu) i ode svojim putem, bez pridika i saveta („Zakon i svedoćanstvo“). Dakle, „daj mi šta hoću i ne postavljaj pitanja“. Magiji često pribegavaju ljudi koje svesno ne žele pomoć od Boga, jer uz nju idu i „moralne lekcije“: Bog mnogo daje, ali i poziva na vernost i poštenje, na pokajanje zbog zla koje činimo i na promenu života, a mnogo ih je koji, u svojoj gordosti i ambiciji, žele samo da budu zvezde ćija svetlost nikoga ne greje. Pri tome, taj konzument

ili praktikant magije propušta da samom sebi postavi najlogičnije pitanje: ako natprirodna moć ili saznanja koja dobija od astrologa, medija, šamana ili obične baba-gatare ne potiču od Boga (pošto sa Njim ne želi da saraduje zato što Ga ne poznaje, boji Ga se ili ne želi da mu Bog promeni život kroz nekakvo pokajanje i promenu navika), ko je onda taj natprirodni izvor magijske moći i šta traži zauzvrat?

Ako ne od Boga, od koga možemo da dobijemo natprirodnu moć i saznanja? I po koju cenu?

Floran Panji, popularni francuski pevač s kraja 20. veka, kao da je načisto sa ovim izborom: „Radije bih dao dušu đavolu, sa njim se može nagoditi, ali nikad ne bih dao svoju slobodu razmišljanja.“ Ovaj pevač iskazuje tipično antiteističko poimanje religije i hrišćanstva, po kome pakt sa đavolom čuva čovekovu slobodu i ne obavezuje ga, već, štaviše, predstavlja kreativno poniranje u podsvesno i novo, oslobađajuće iskustvo odbacivanja svakog samoodricanja. Pakt sa đavolom za takve podrazumeva da čovek od đavola može da dobije šta želi (moć i znanje), a da pri tome ostaje slobodan, dok bi ga po takvom shvatanju mnogo više koštalo da stupi u vezu sa Bogom i od Njega to zatraži isto.

Biblija, međutim, ponavlja da smo svi deca Božija, znali mi to ili ne, i da Bog jedva čeka da nam pruži svu pomoć, zaštitu, mudrost i znanje koji su potrebni da u nama obnovi savršeni ljudski lik. Sve dobro nam je na raspolaganju ako želimo da ga na dobro i upotrebimo:

Molite – i daće vam se; tražite – i naći ćete; kucajte – i otvoriće vam se. [...] Pa ako vi, iako ste zli, znate kako da dajete dobre darove svojoj deci, koliko će više vaš Otac, koji je na nebesima, dati dobre darove onima koji ga zamole. (Matej 7:7,8,11)

Ljudski rod nije kosmičko siročće. Mi nismo sami u svemiru, i nismo repa bez korena.

„Koji zacelo nije poštedeo vlastitog Sina, već ga predao za sve nas, kako da nam zajedno s njim sve milostivo ne daruje?“ (Rimljanima 8:32)

„Sve mogu u Hristu koji mi daje snagu.“ (Filipljanima 4:13)

„Ako nekom od vas nedostaje mudrosti, neka traži od Boga, jer on velikodušno daje svima, i to bez prekorevanja, i on će mu je dati. Ali neka traži s verom, nimalo se ne kolebajući [...]“ (Jakov 1:5,6)

Zašto da novcem i srećom plaćamo vračarima i gatarima za ono što kod Boga ne samo da ne košta ništa, nego nam se nudi kao besplatni dar, jer mi i nemamo čime da platimo?

Razmislimo o tome zašto više verujemo neprijatelju nego Stvoritelju. Da li zato što Bog nudi dobrotu i poštenje, a ne moć i vlast? Možda nama ne treba ni dobrotu, ni poštenje, a pogotovu ne da budemo kao Hristos, nego nam treba baš vlast, moć i novac? Možda nama ne treba ni večni život ni carstvo nebesko, nego samo moći i vlasti na nekoliko jadnih i čemernih godina samozavaravanja da smo postali neko i nešto. Samo to od đavola možemo i dobiti, jer on samo to i ima.

Šta radiš ti?

Na početku Hristove troipogodišnje službe u jevrejskoj sredini, sumnjičavi narod ga pita: „Kakav čudesan znak pokazuješ ljudima, da ga vidimo i poverujemo ti? Kakvo delo ti obavljaš?“ (Jovan 6:30)

Narod dakle očekuje od Hrista da dokaže da ga je Bog poslao, tako što će, kao nekad Mojsije, činiti velika čudesa. Ne zaboravimo da je Mojsije pre smrti najavio da će jednom posle njega doći veliki prorok kao što je on, odnosno sam Mesija, i to odmah posle upozorenja da se čuvaju magije i ezoterije (5. Mojsijeva 18:18). Dakle, kaže narod, ako si Mesija, moraš da činiš čuda barem tolika kolika je i Mojsije činio. Šta, dakle, radiš ti?

Tako čudo postaje neka vrsta legitimacije, dokaza identiteta Božijeg čoveka. I ovde je natprirodno zamka – lažni znak da čudotvorca šalje sam Bog. Na nesreću, narod je zanemario najvažniji sadržaj Mojsijevog i Hristovog rada – objavu Božije reči. Mojsije nije bio čudotvorac, već, pre svega prorok i zakonodavac. On je narodu dojučerašnjih robova otkrio Božiji karakter i namere, i to kroz Zapovesti, „kraljevski zakon“, „zakon slobode“ (Jakov 2:8,12) koji uči čoveka kakav je Bog i kakav i čovek može da bude:

„U srce svoje zatvorio sam reč tvoju da ti ne grešim.“ (Psalam 119:11)

Vekovima kasnije, Hristos, prorečeni Mesija, uči narod da svrha vere nije u običajima i ceremonijama, nego u dobroti i ljubavi, koja je suština Boga i Njegovog zakona. „Šta radiš ti?“ upućeno Hristu jeste zazivanje čuda kako bismo se otarasili neprijatnog Hristovog pritiska na savest i našli izgovor da se ne odrekemo svog samoljublja i sebičnosti. Isto to će Hristu reći dok visi na krstu: „Neka siđe s krsta pa ćemo mu verovati“ (Matej 27:42). Nisu shvatali da je najveće i najlepše čudo vere u tome što On nije sišao s krsta. Božija čuda nisu predstava za mase i nisu glavni dobitak na lutriji.

Čudo i čula

Sledeću pouku o čudima uputiće nam Fjodor Dostojevski kroz usta svog Velikog inkvizitora u čuvenoj „Legendi“ utkanoj u Braću Karamazove: nije dobro kada čuda osvoje ljudska čula, izazivajući senzaciju i euforiju koja isključuje razum i volju: takva čuda fasciniraju čoveka prisiljavajući ga na verovanje. Čuda osvajaju čula i obavezuju da se poklonimo pred prizorom koji se vidi, oglušujući se o reči koje se čuju. Potpuno isti metod primenjuju u reklamama i video-spotovima na MTV-u koje konzumiramo mi i naša deca: slike se nameću čulima, a da reči reklame, pesme ili poruke nismo pošteno ni čuli ni o njima razmislili. Ono što vidimo ne dozvoljava nam da čujemo.

U Bibliji, koja se obraća ljudskoj savesti i razumu, umesto da podilazi ljudskim čulima, važnije je slušati nego gledati. Božije reči i razum vezani su najčešće za ono što se čuje, i zato slavna lozinka jevrejstva i počinje sa „Čuj, Izraele: Gospod Bog naš, Gospod je jedini.“ (5. Mojsijeva 6:4). Naprotiv, u većini evropskih jezika, glagoli poput videti, uvideti, progledati, sagledati znače ne samo vizuelnu percepciju, već i misaoni proces razumevanja i shvatanja. Ne zaboravimo da se Bog Biblije Jevrejima i drugim narodima ne otkriva spektakularno, nego REČIMA:

„Čuli ste reči, ali niste videli nikakav lik – samo se čuo glas.“ (5.

Mojsijeva 4:12)

To u velikoj meri objašnjava i drugu zapovest, koja osuđuje svaki materijalni prikaz Boga koga „niko nije video nikad“ (Jovan 1:18). On se odriče agresivnog predstavljanja svog veličanstva ljudima zato da nas ne bi zapanjio, osvojio, zaprepastio, već nam progovara glasom koji se obraća savesti, i navodi nas da razmišljamo i odlučujemo.

Zato se ožalošćenom i klonulom proroku Iliji Bog ne otkriva ni vetrom „koji brda razvaljivaše i stene razlamaše“, ni zemljotresom, ni plamenom, nego glasom „tihim i tankim“ (1. Kraljevima 19:9-13). Premda ima i lažnih čuda zvukovnog tipa, Bog ne manipuliše ljudskim čulima, nego se obraća njihovoj savesti rečima i mislima. Ne zaboravimo, u početku je bila Reč, i Reč bila sa Bogom i Bog je bio Reč.

Dostojevski ističe da je osvajanje čovekovih čula čudom napad na njegovu suštinsku slobodu izbora i slobodu da voli. Jer Hristos, kaže Dostojevski, a kaže i Biblija, nije želeo da čuda pretvara u senzaciju, kako ljudi ne bi verovali u njega zato što je moćan. „Ti si želeo slobodnu ljubav čovekovu“, kaže Inkvizitor Hristu:

„Mesto da ovladaš ljudskom slobodom, ti si je još uvećao, i opteretio zanavek njenim mukama duhovno carstvo čoveka. Ti si pozeleo slobodnu ljubav čovekovu, da slobodno pođe za tobom, zanet i pljenjen tobom.“

Međutim, u provokativnom intervjuu koji je dao Benju Stajnu, Darvinov rotvajler Ričard Dokins odgovara na neobično pitanje: „Zamislite da umrete, a onda, kad se probudite, ugledate Božije lice; zamislite da Vas tada on pita: ‘Ričarde, ja sam tebi dao lep život, na svojim knjigama si lepo zaradio, a ti si svašta govorio protiv mene’; šta biste mu rekli?“ Na to Dokins odgovara: „Navešću ono što je o tome rekao Bertran Rasel; on bi rekao: ‘Gospodine, zašto ste se toliko trudili da se sakrijete?’“ (dokumentarni film *Izbačen – Inteligencija nije dozvoljena*)

Dakle, Ričard Dokins smatra da racionalnom čoveku nedostaju materijalni dokazi za Božije postojanje. Dokins traži opipljivo očitovanje Boga, traži da ga činjenice prisile da veruje, da ga sateraju u ćošak

logike i stvarnosti. No, da li bismo Hrista mogli da volimo zbog Njega samoga, zato što je takav, makar bio samo proizvod naše mašte? Da li bismo ga pre zavoleli zato što je moćan, jak, čudotvorac, Supermen, što može da siđe sa našeg krsta? „Siđi s krsta, da ti verujemo...“ Jer krst je ličio na poraz, na nemoćnog Sina Božjeg, na slabost, na ljudsko ograničenje, na smrt – na sve osim čuda.

Međutim, za onoga ko traga za istinom, Hristos na krstu je očitovanje najveće snage Božije – snage da podnosi patnju, poniženje, nepravdu i laž ne bi li čoveka sačuvao od razorne snage Sotoninih argumenata, koji Boga proglašavaju čovekovim krvnikom.

Apostol Pavle pak kaže da je vera „pouzdanje u ono što se očekuje, otkrivanje onog što se ne vidi“ (Jevrejima 11:1). Odnos između čoveka i „Boga koji se krije“ mora da se uspostavi ne u čulnoj sferi, kroz prisilno i neizbežno suočavanje sa jačim od sebe, već u umnoj i emotivnoj sferi, u kojoj čovek slobodno razmatra informaciju, ocenjuje je i preispituje istovremeno racionalnim i emotivnim delom svoje ličnosti.

Upravo nam „skrivanje“ Božije (mada Pavle u Rimljanima 1:20 tvrdi da se njegova sila i veličanstvo vide „na tvorevini tako da nemaju izgovora“) daje prostor da možemo mirno i bez straha od natprirodnog, i time nadmoćnog i pretećeg – ili prihvatiti ili odbaciti Boga i celokupni poredak sveta koji Njegovo postojanje podrazumeva. Upravo je takav nevidljivi Bog, za koga je, kako kaže R. Dokins, suviše malo dokaza i „gotovo nemoguće da postoji“, potreban da bi taj isti intelektualac, kao i milioni sličnih njemu, mogao svojevolumeno i svesno izabrati ateistički pogled na svet, na temelju ne samo „elegancije“ darvinističkog objašnjenja porekla života, već i na temelju lične preferencije. Na planeti Zemlji i oko nje postoje indicije koje hrane i veru i sumnju, i dobro je da je tako, kako bi vera ili nevera, u konačnom smislu, bila pokazatelj naših želja i očekivanja.

U nedostatku definitivnih i jednoznačnih dokaza za i protiv postojanja Boga, stvarnost je za nas prečesto zagonetka koju odgonetamo po tumačenjima koja su donekle već upisana u nas, baš kao što najčešće tumačimo sopstvene snove. Svet je, nažalost, u velikoj meri i za

većinu ljudi, ono što žele da bude, projekcija njihove svesti, ne ono što on zaista jeste – čak i za naučnike, jer, kako iskreno kaže prof. Džon Lenoks sa Oksforda, Dokinsov oponent, ideologija uvek prethodi nauci. Svi naučnici žive i rade težeći da dokažu svoje ili tuđe hipoteze. Zašto su se za njih opredelili?

Epifanija na Krstu (otkrovenje božanske moći da bude slab), bilo da je shvatamo kao legendu ili kao istorijsku činjenicu, ipak je dovoljno Božije očitovanje za svakog od nas, pa i za Ričarda Dokinsa, dovoljno da se prema njoj odredimo, prepoznavajući u njoj istinu o čoveku i svetu ili je odbacujući kao za evoluciju nerelevantnu ideju. Nevidljivo čudo ljubavi prema Bogu sastoji se u tome da Hrista najpre zavolimo, zatim mu poverujemo, a potom se njegovo biće, njegov duh, utelovljuje u nama samima („da se Hristos useli u srca vaša“, Efescima 3:16-19).

Kada nas, međutim, zatekne nekakvo spektakularno ukazanje „boga“, svetog bića ili duha, tada u savesti i svesti nema više prostora za razmišljanje, promišljanje i odluku. Natprirodno koje se nameće čulima mora da se prihvati kao čudo. Tako je priroda čuda, Božijeg ili đavolskog, neposredno vezana za velika pitanja slobode verovanja i savesti, kao, uostalom, i za pitanje postojanja zla i patnje u svetu. Jer, često Božije ćutanje i nekažnjavanje ljudskog zla proističe upravo iz poštovanja naše slobodne volje (koja se opredeljuje za ili protiv Boga), a time i iz odbijanja Božijeg da ljude osvoji prečicom čuda.

Stoga već ovde možemo da ustvrdimo jedno: da se Božiji karakter suštinski ne prepozna kroz natprirodna otkrivenja, makar stvarno bila od Boga, i da veoma često upravo insistiranje na čudu kao dokazu predstavlja razlog za sumnju da je čudo uopšte – od Boga.

Time ne poričemo da Bog čini čuda, već tvrdimo da nije zlato sve što sija.

Simon vračar (2): Bog i magija

Da li postoji razlika između magije i vere u Boga?

Popularnost Simona maga nagoni nas na razmišljanje o privlačnosti čuda i čudotvoraca. Sveprisutnost magije kroz vreme i prostor dokumentovalo je dosada mnoštvo izvrsnih etnologa i antropologa, a na nama je da izvlačimo zaključke iz sirovog materijala činjenica kojima raspolažemo.

Primetno je da ništa na svetu toliko ne osvaja i ne privlači ljude kao seksualnost i magija. Zašto? Između ostalog, i seksualnost i magija podrazumevaju prevazilaženje čovekove ograničenosti kroz sticanje moći da se stvara život (prokreacija) ili da se dosegnu ekstatična stanja, kao i da se menja poredak sveta (magija). To su (kao, donekle, i umetnost i nauka-tehnika), putevi čovekovog nadilaženja samog sebe i svoje smrtnosti.

Suštinsko objašnjenje privlačnosti magije dobijamo tamo gde je Eva pokušala da bude „kao Bog“. Svaki oblik magije, od vulgarnog, preko alhemijuskog do jasno satanističkog, ima konačno jedan cilj – „postati kao bogovi, znajući dobro i zlo“ (1. Mojs. 3:5). Elem, imajući u vidu ko je Evi obećao taj rezultat, ovakav put do „božanskog“ stanja i znanja uvek zaobilazi Boga i obraća se Njegovom suparniku i otvorenom neprijatelju – kradljivcu Vatre.

Prema tome, ukoliko isključimo mađioničarske trikove iluzionističke vrste, autentična magija podrazumeva kontakt sa Božijim neprijateljom – Sotonom – i onom trećinom nebeskih anđela koji su krenuli za njim i koji, kao moćna duhovna bića (po Božijem dopuštenju), raspolažu značajnim natprirodnim moćima, koje prenose onima koji se stave u njihovu službu.

Ciljevi magije

Kada rezimiramo magijsku praksu različitih vrsta, od Zmije iz E-denskog vrta, preko slavnog Tota (Hermesa Trismegista) do Alistera Kroulija i mnogobrojnih današnjih magova od Istoka do Zapada, od

jednog do drugog pola, prepoznamo nekoliko osnovnih, često isprepletenih ciljeva magijskih radnji i magijske misli:

1. INTELEKTUALNA GLAD I ZNATIŽELJA (FILOZOFSKI CILJ): spoznati sebe i univerzum s onu stranu vidljivog i našem saznanju dostupnog sveta (dakle, proći kroz „vrata percepcije“ ka onostranom, rekao bi, između ostalih, V. Blejk, pa O. Haksli, pa Džim Morrison, itd.) uspostavljajući vezu sa svetom duhova i „bogova“;

2. VOLJA ZA MOĆI LJUDSKE VRSTE (POLITIČKI CILJ): kroz kontakt i „pakt“ sa duhovnim bićima dostići, u ontogenetskom smislu, božanske sposobnosti i moći kako bi pojedinac prerastao ljudska fizička i saznanja ograničenja (upor. faustovski „pakt sa đavolom“, kao i Sotoninu izjavu „bićete kao bogovi“ u 1. Mojsijeva 3:5); ujedno, na filogenetskoj ravni, stvoriti Novo čovečanstvo „na višem stepenu duhovnog razvoja“, koje će se ujediniti, uz konstantnu ezoterijsku logističku podršku, u planetarnu „državu filozofa“, politeju, Novi svetski poredak, Novi Vavilon... (prometejski sindrom; upor. Otkrivenje 6:14);

3. PRIZEMNA MOĆ POJEDINCA (VULGARNI CILJ): ostvarenje prizemnih i koristoljubivih ciljeva poput popularnosti, bogatstva i uticaja (karakteristično za korisnike usluga astrologa, gatara i medija; motiv „čarobnjakova šegrta“);

4. SATANIZAM: svesno i namerno udruživanje sa silama za koje smatramo da su Božiji neprijatelji jer i sami odbacujemo biblijskog Boga i usvajamo satanističku ideologiju (upor. A. Krouli: „Čini što želiš; to neka ti je jedini zakon.“)

U nekima od ovih ciljeva prepoznamo i suštinu prometejskog sindroma – oteti vatru od zlog Boga i postati novi i bolji bog po uzoru na Prometeja, tj. Lucifera. Slobodno, naime, možemo ustvrditi da je, na u filozofskoj ravni svetske istorije, moćni pokretač novovekovne nauke i tehnike upravo prometejska borba da čovečanstvo ujedinenim snagama graditelja nove vavilonske kule odbaci okove zemaljskog bitisanja koji su, smatra se, posledica Božijeg prokletstva izrečenog posle Prvog greha (1. Mojsijeva 3:15-19) kao i zločina institucionalne

religije. Sam ljudski rod treba da postane rasa bogova koji će urediti novi raj na zemlji, u kome će imati pravo na plod svakog drveta. Magija je prečica do ovog cilja, a nauka i tehnika, zaobilaznica.

Poslednji pomenuti cilj magije može biti i stupanje u redove deklariranih (ili tajnih) Sotoninih sledbenika, kao posledica znatiželje ili „simpatije prema đavolu“, ili češće kao svesno ratovanje nekih ljudi protiv Boga koga smatraju isto tako zlim kao što Biblija opisuje sotonu. Biblija predstavlja sotonine pojave u svetu kako falsifikat i podmetanje Bogu Stvoritelju, kao difamaciju Božijeg karaktera i delovanja: satanizam preokreće biblijski sistem vrednosti kao u ogledalu. Za sataniste je Bog negativac, a Sotona pozitivac. Budući da satanizam hrišćanstvo optužuje za nasilje nad ljudskom prirodom, koja je prirodno sebična i perverzna, satanisti smatraju da treba nesputano slediti sve porive ljudske i sve nagone, ne nazivajući nijedan zlim, otvoreno poričući razliku između dobra i zla i poštujući samo jednu zapovest: „Čini što želiš, neka ti to bude jedina zapovest.“ O svemu ovome veoma se jasno i nedvosmisleno izjašnjavao kako Alister Krouli, tako i Anton Šandor Lavej, osnivač Satanističke crkve, a potom i njegove ćerke Karla i Zina, te zet Nikolas Šrek.

Nije teško prepoznati potpuno istu filozofiju u rečima Velimira Abramovića u emisiji „Agape“ (Studio B) posvećenj Nikoli Tesli:

„Golubica nije običan simbol, to je simbol koji se kod Tesle materijalizovao. To je u demonologiji poznato kao vesnik Agarte, gde obitava Lucifer, onaj koji donosi svetlost. Agarta je jedan od demonskih nivoa koji morate da prođete da bi stigli do božanskog domena. To je prevazilaženje nivoa razlike dobra i zla i od tada on postaje duhovno biće.“

Prema ovom čoveku, ne samo što je Lucifer shvaćen kao pozitivna osoba, već, o ironije, niko ne može doći do „božanskog domena“ ako nije prošao kroz demonski, iako je Hristos u Bibliji taj koji kaže „Niko ne dolazi k Ocu osim kroz mene“ (Jovan 14:6). Vrhunac satanskog je negiranje razlike dobra i zla: ovde se otvoreno tvrdi da samo neduhovni ljudi govore o njoj, dok „duhovni“ tu razliku prevazilaze, kao

što često čujemo u svim pravcima Novog doba.

Međutim, recimo otvoreno i to da su mnogi nazovi vernici svojim postupanjem značajno ohrabрили i ateizam i satanizam, jer su svojim izopačenjem Hristove nauke (isto vredi i za lažne vernike drugih religija) i verskom praksom predstavili Boga kao zločinca, i naveli mnoge da takvu sliku prezru kao neprihvatljivu. Sam Anton Šandor Lavej hladnokrvno je izjavio da su većina deklarativnih članova hrišćanskih crkava po svojim vrednostima i ponašanju u suštini satanisti jer u praksi slede načelo „Čini što hoćeš“, iako se pretvaraju da poštuju Boga.

Drugim rečima, poručuje Lavej svojim tajnim istomišljenicima, skupite snage i skinite masku hrišćanstva sa svojih lica, jer ste u srcu sebični i samoljubivi. Podsećamo čitaoce na dobro poznatu činjenicu: istinski satanisti ne nose zastrašujuću odeću i nisu karikature kojima tradicionalno plaše i decu i odrasle. Pravi satanisti poštovani su, visoko rangirani, popularni, sofisticirani članovi svog društva i svojih crkava, besprekorne spoljašnjosti, ali destruktivne ideologije sa kojom nastupaju u životu.

Čitajući satanističku literaturu i slušajući muziku koja propagira satanizam (postoje deseci pop i rok pesama koje otvoreno propovedaju „Do what thou wilt“, poput skorijih spotova Džeja Z. i Bijonsi), primećujemo poruku da magija čoveku obećava mnogo, a zauzvat traži malo. S druge strane, okultisti i antiteisti raznih profila često predstavljaju biblijskog Boga kao krutog i sebičnog tiranina koji svoju moć ne deli ni sa kim, i koji čoveku ne daje skoro ništa. Međutim, Biblija govori o Bogu koji želi da pomaže ljudima jer im je otac i jer su mu oni deca:

„Zar je meni drago da umre onaj ko je zao, govori Gospod, a ne da se odvрати od svojih puteva i ostane živ?“ (Ezekiel 18:23)

„Ako vam kažu: Obratite se onima koji prizivaju duhove ili onima koji gataju, koji šapuću i mrljaju – zar narod ne treba da se obraća svom Bogu? Zar da se mrtvima obraća umesto živima? K zakonu i

svedočanstvu! Ako ne govore prema ovoj reči, to je zato što nema svetlosti u njima. “ (Isaija 8:19,20)

Drugim rečima, zašto bi čovek prizivao duhove („mrtve“) i tražio savete vračara kada mu je Bog dao savete i uputstva za sreću u svom „zakonu i svedočanstvima“? Međutim, Božiji zahtevi i pravila se čoveku, nažalost, „čine kao nešto tuđe“, strano njegovim željama i namerama, iako je čoveku pri stvaranju dano da bude Božiji zamenik i upravitelj planete Zemlje.

Zatim Bog reče: „Hajde da načinimo čoveka po svom obličju, sličnog nama, i neka upravlja nad morskim ribama, nad stvorenjima koja lete po nebu, nad stokom, nad svom zemljom i nad svim drugim životinjama što se miču po zemlji. “ [...] Zatim ih je Bog blagoslovio i rekao im: „Rađajte se i množite se, napunite zemlju i potčinite je. “ [...] Gospod Bog je zasadio vrt u Edenu, prema istoku, i tamo je smestio čoveka koga je oblikovao. [...] Gospod Bog je uzeo čoveka i smestio ga u edenski vrt da ga obrađuje i da se brine o njemu. (1. Mojs. 1:26-28; 2:7,15)

„Jer nam je njegova božanska snaga darovala sve što je potrebno za život i pobožnost kroz poznanje onoga koji nas je pozvao slavom i čestitošću; kroz koje nam je dao dragocena i najuzvišenija obećanja, da kroz njih postanete učesnici u božanskoj prirodi, umaknuvši pokvarenosti koja je u svetu zbog požude. “ (2. Petrova 1:3-4)

Problem koji ljudi gladni darova magije – vlasti i duhovne ili materijalne moći – imaju sa biblijskim Bogom jeste sledeći: savez sa Bogom ne funkcioniše po pravilu „ja tebi, ti meni“ jer u Bibliji piše da mu ništa vredno ne možemo dati niti mu je išta potrebno od čoveka, osim ljubavi i vernosti. Biblijska religija nije duhovna trgovina, a to ne shvata ni ogromno mnoštvo hrišćana. Ne zaboravimo: „sa đavolom se možemo nagoditi“, ali se Bog ne kupuje ničim. On ima svoje principe dobra i ne odstupa od njih. Postoje ljudski zahtevi koje Bog neće nikada ispuniti jer ih smatra lošim za čoveka, i to se može očekivati od nekog ko sebe naziva Ocem ljudskog roda.

Svi mi dobro znamo da će mladiću dozvolu da vozi kola ili da skače

Bungee mnogo lakše dati neki dalji poznanik ili vršnjak nego roditelj ili rođak. To ograničenje slobode i uslovljavanje ne može se objasniti nikakvom manipulacijom, samovlašću roditelja ili ropstvom deteta, već brigom za život i zdravlje nekoga ko nije dorastao izazovu koji ga mami. Ma kako nas to vređalo u našoj gladi za nesputanom samovoljom, iz istog ovog razloga čovek može od Boga da traži i dobije mnogo, ali nikako sve, i nikako ono što nije sposoban da prepozna kao loše za sebe ili druge.

Čovekova je velika nesreća što čitav život provede otkrivajući u čemu se sastoji i njegova veličina i njegova beda, i prečesto ovu ravnotežu pronade tek onda kada je isuviše kasno da ga ta mudrost i usreći, a ne samo umiri i umudri. Da ju je potražio dok je još bio mlad, saznao bi da je svaki čovek istovremeno velik po mogućnostima koje mu je Bog ponudio, ali i mali po opasnosti da ga vlastita samouverenost stroza u duhovnog patuljka i uništi i fizički i duhovno.

Kad bi poklonio poverenje Svetom pismu, čovek ne bi morao da na sopstvenim padovima uči da je ljudska beda u tome da se svojevoljno udalji od uzvišenog zadatka koji mu je dodeljen i da živi na štetu svoju i drugih ljudi, da promaši smisao svog života. Nasuprot tome, čovek koji živi razumno i mudro ume da radosno leti prema suncu, ali i dovoljno daleko da mu sunce ne sprži krila.

Magijsko ponašanje u hrišćanstvu

Po biblijskom učenju, samo Bog je svet i samo On raspolaže duhovnom silom na dobro, i daje je ljudima obilno i rado u skladu sa njihovim potrebama i molitvama.

„Pa ako vi, iako ste zli, znate kako da dajete dobre darove svojoj deci, koliko će više vaš Otac, koji je na nebesima, dati dobre darove onima koji ga zamole?“ (Matej 7:11)

Pošto je Bog Biblije stvoritelj svih stvorenja i svega sveta (ne računajući kasnije deformacije i degeneraciju od Prvog greha naovamo), i pošto je postojanje svakog od nas u celini nezasluženi dar – jer smo

postali iz ljubavi Onog koji voli da stvara – u tom slučaju Božiju ljubav, naklonost i pomoć niti je kome potrebno, niti je kome moguće zaslužiti ili zaraditi. Sa Bogom se ne uspostavlja pakt. Bog svoje usluge ne naplaćuje, „On čini da njegovo sunce izlazi i zlima i dobrima, i šalje kišu i pravednima i nepravednima“ (Matej 5:45).

Fascinantno je u Bibliji pročitati šta je sve u čovekovom životu – dar: život sadašnji i večni, „hleb naš svagdašnji“, dobar bračni drug, Isus Hristos, carstvo nebesko, sve sposobnosti i sva sredstva koja nam stoje na raspolaganju (koja se u Bibliji i zovu „darovi“ ili „talanti“). U Hristovim pričama o talantima (vidi: Matej 25:14 i dalje; Luka 16:1 i dalje), kao i u nekim drugim parabolama, jasno se ističe da sve što čovek ima zapravo predstavlja dar od Boga, za koji ne možemo i ne moramo da platimo – sve je već plaćeno na Krstu.

„I ko je god žedan, neka dođe! Ko god želi, neka uzme vodu života besplatno!“ (Otkrivenje 22:17)

Iako ničim ne možemo platiti darove koje smo već dobili od Boga i one koji nas još čekaju kako sazrevamo kao ljudi i vernici, ipak prema svim tim darovima mi imamo odgovornost – pre svega da te darove prihvatimo sa zahvalnošću i uverenošću u ljubav s kojom su nam predani, ali, još više, Bog od čoveka očekuje da darove koje mu je dao deli sa drugim ljudima. U tome je potresna dubina i lepota Hristovih reči u Mateju 25:31-46, upućenih onima koji su pomagali drugima („kad učiniste jednome od ove moje male braće, meni učiniste“, stih 40), ali i onima koji im nisu pomogli („kad ne učiniste jednome od ove moje male braće, ni meni ne učiniste“, stih 45). Petar nas poziva:

„Služite jedni drugima u skladu s darom koji je svaki od vas primio...“ (1. Petrova 4:10)

Pošto „svaki dobar dar i svaki savršen poklon odozgo je, jer dolazi od Oca svetlosti“ (Jakov 1:17), i pošto Božije namere za čoveka nadmašuju naše najlepše želje (Efescima 3:16-20; Jeremija 33:3; Jeremija 29:11, itd.), zašto bismo onda ikada pokušavali da umilostivimo Boga, kad i njegova milost nije odgovor na našu dobrotu, već na našu nesposobnost da budemo dobri i sveti? Zahvalimo mu i prihvatimo njegove

velike darove.

Nažalost, upravo nepoznavanje ili potcenjivanje činjenice da „koji dakle Sina svojega ne poštede, nego ga predade za sve nas, kako dakle da nam s njim sve ne daruje?“ (Rimljanima 8:32) – navodilo je i navodi milione ljudi da žive u strahu od Boga čije se čudi pribojavaju, a pogotovu da na sve moguće načine i svim mogućim sredstvima – pokušaju da kupe i zarade Božiju naklonost. Takav kupoprodajni odnos sa Bogom pokazao je Simon vračar i posle svog pristupanja hrišćanskoj zajednici u Samariji.

Prema sličnom načelu funkcioniše i institucija pokore u tradicionalnoj crkvi, sa svim mogućim oblicima „okajavanja“ greha kroz „odrađivanje“ kazne za greh koju crkva određuje. To je veoma banalan primer opravdanja delima, odnosno shvatanja po kom čovek može da nešto učini ili pruži Bogu da bi mu bilo oprosteno ili da bi od Boga nešto dobio. Šta sve ljudi nisu uradili da bi olakšali svoju savest i uklonili strah od Boga osvetnika?! Na šta se sve nisu zavetovali ne bi li iznudili od Boga ono što nisu verovali da će im dati samo ako Ga budu molili, bez novca i samokažnjavanja?! Jedni su gradili crkve da okaju krađu ili ubistvo; drugi su se bičevali ili gladovali, radili i spavali u hladnoći; treći su ratovali u tuđim zemljama ubijajući ljude, žene i decu zato što im je rečeno da će ubijajući inoverce zaslužiti naklonost Boga koji voli njih, ali ne voli one koji mu se drugačije mole i drugačije veruju („Da ovo nije prava crkva“, kaže na jednom forumu pripadnik jedine „prave crkve“ svom duhovnom sabratu, „ne bi se ti rodio u njoj.“). Četvrti, suptilniji, moderniji, smatraju da će ih Bog voleti ako se hrane na određeni način; peti, ako se mole i prisustvuju bogoslužjenjima na tačno određeni način; šesti, ako velike sume novca daju u crkvu; sedmi, ako mnogo rade, ako... :

„Bože, hvala ti što nisam kao ostali ljudi: iznuđivači, nepravednici, preljubnici ili kao ovaj poreznik. Postim dvaput sedmično, dajem desetak od svega što steknem.“ (Luka 18:11,12)

Kako je to sve žalosno! Sve što je Bog ikada učinio za čoveka učinio je iz ljubavi, a čovek u tu ljubav ne veruje i uzalud pokušava da

zaradi ono što mu se već hiljadama godina nudi, besplatno. Nema kraja našim uzaludnim naporima da zaslužimo Božiju ljubav i budući raj čineći sve ono što mislimo da Boga može da umilostivi, iako nas on već ionako voli. Potrebno je samo da prihvatimo tu ljubav i da je želimo. Iz ljubavi prema Bogu i želje za njim mi ćemo onda i činiti dobro – ne da bi nas Bog zbog toga voleo, već zato što znamo da On nas već voli.

Bogu je drag čovek koji zna da ne može da zasluži Božiju naklonost, već se uzda u nju kao poklon:

„A poreznik, stojeći podalje, nije hteo ni oči da podigne prema nebu, nego se udarao u grudi, govoreći: ‘Bože, budi milostiv meni grešniku.’ Kažem vam, ovaj je otišao kući opravdan, a ne onaj. Jer ko se uzvisuje biće ponižen, a ko se ponizuje biće uzvišen.“ (Luka 18:13,14)

Primetimo u tekstu iz Luke 18:13,14 da se poreznik kaje za svoje greške, on priznaje da je grešan, i na osnovu tog priznanja dobija oprostjenje. Čovek može da čini mnogo toga dobrog i korisnoga za okolinu, i da ubedi mnoge u svoju „svetost“ i pobožnost, ali Bog očekuje od njega samo jedno – da se kaje za svoje greške i da želi da se promeni. Samo tako moguće je da se u čoveku desi najvažnije čudo – promena karaktera, novorođenje ličnosti, vaskrsenje duše. Ovo je jedini uslov oprostjenja. Primetimo isto tako da se u Bibliji vernici klanjaju samo pred Bogom i samo se njemu mole, a nikad nekom čoveku ili ženi (Otkrivenje 12:17; 19:10) jer je samo Bog dostojan naših molitava i potraživanja, „jer si jedino Ti dobar“ (Otkrivenje 15:4).

Zašto bi bilo pogrešno moliti se bilo kom drugom?

Za magijsku misao i ponašanje, čak i u okrilju hrišćanstva i ostalih jednobožačkih religija, karakteristično je uverenje da se deo moći i sile koja, po Bibliji, u celosti pripada Bogu može preneti na posebne ljude, predmete, obrede, mesta ili vreme, tako da ovi ljudi, predmeti, obredi, mesta ili praznici sami po sebi dobijaju određenu čudotvornu moć. Drugim rečima, čak i u krilu hrišćanstva (ali i, u još većoj meri, svih

drugih religija) magijsko mišljenje na neki način otuđuje deo sile ili moći od Boga, koji je jedini njen izvor, i vezuje moć za naročite svete predmete i bića, a njeno prenošenje na ljude više ne zavisi u potpunosti od volje davaoca sile, tj. Boga, već određeni „sveti ljudi“, putem određenih postupaka mogu da raspolažu Božijom silom po nekom pravu ili „kupoprodajnom“ automatizmu.

Međutim, čovek ne može ni kupiti ni uceniti Boga, ne može upravljati njegovom voljom, kao što ni sam Bog ne gospodari čovekovom voljom, već želi da je čovek upotrebi na dobro. Čak ni molitva nikada nije magijska formula kojom se Bog pokreće kao na dugme da uradi ono što mi želimo. Zato svaka molitva treba da sadrži reči „Neka bude volja Tvoja“ (koje je, pre svih, izgovorio sam Isus Hristos one strašne getsimanske noći kad se spremao da se preda u ruke svojim krvnicima), i da se završava „u ime Hristovo“ jer je On jedini posrednik između Boga i ljudi (1. Timoteju 2:5). Kao ni molitva, ni obredni predmeti nemaju magijsku, već simboličnu moć; oni su samo simboli, samo materija kojom ili kroz koju Bog komunicira sa ljudima.

Ako je ikada u istoriji religije Biblije jedan predmet bio važan i svet (tj. posvećen za sakralnu upotrebu), onda je to čuveni Kovčeg zaveta koji se nalazio u Svetinji nad svetinjama Šatora od sastanka u pustinji, a kasnije u jerusalimskom Hramu. U tom Kovčegu su počivale originalnih Deset zapovesti, a iznad njegovog poklopca javljao se Bog, i razgovarao sa sveštenikom s druge strane zavese.

Prvi u nizu filmova o Indijani Džonsu govori upravo o (izmišljenoj) neuspeloj težnji nacista da se domognu Kovčega zaveta (za koji se veruje da će biti pronađen pre kraja sveta) kako bi stekli natprirodnu moć.

Međutim, u XI veku pre Hrista, u tzv. periodu sudija, vojni porazi Izraela uzrokovani strahovitim nemoralnom i nepoštenjem, čak i u redovima sveštenika, naveli su narod i nepoštene sveštenike da Kovčeg zaveta iznesu na bojno polje kako bi njime porazili neprijatelje. Smatrali su da samo prisustvo Kovčega, koji je bio uz njih kroz pustinju i kroz Obećanu zemlju, daje natprirodnu moć njihovoj vojsci. Ali nije

bilo tako – biti nemoralan i nepošten, a „posedovati“ Kovčeg zaveta – vodi u poraz. Tako je Bog dozvolio da u toku bitke Kovčeg dospe u ruke Filisteja (1. Samuelova 4-6. poglavlje), koji su se tome poradovali, misleći da kroz Kovčeg i samog Boga Izraela imaju u šaci. To isto magijsko mišljenje Filisteja Bog je obezvredio kada su novi „vlasnici“ Kovčega počeli zbog toga doživljavati teške probleme, tako da su i sami odlučili da ga vrate Jevrejima. Kovčeg zaveta nije čarobna lampa, koju je dovoljno protrljati da bi „duh iz lampe“ rekao: „Što želiš, gospodaru?“ Umesto toga, mi smo ti koji pred Bogom možemo samo da kažemo: „Govori, Gospode, sluša sluga tvoj“ (1. Samuelova 3:9). Bog pobjedu i pomoć daje iskrenima, vernima i pokajanima, sa ili bez Kovčega, sa ili bez crkve, sa ili bez vojske, sa ili bez darova, sveća, ikona... Njega niko ne drži u šaci, pa ni njegovi sledbenici.

Isus Hristos o Antihristu i magiji:

„[...] čuvajte se da vas ko ne prevari. Jer će mnogi doći u ime moje govoreći: ja sam Hristos. I mnoge će prevariti [...] Tada ako vam ko reče: evo ovde je Hristos ili onde, ne verujte. Jer će izaći lažni hristosi i lažni proroci, i pokazaće znake velike i čudesa da bi prevarili, ako bude moguće, i izabrane. Eto vam kazah unapred. Ako vam dakle reku: evo ga u pustinji, ne izlazite; evo ga u sobama, ne verujte. Jer kao što munja izlazi od istoka i pokazuje se do zapada, takav će biti dolazak Sina čovečijega.“ (Hristovo upozorenje u Matej 24:4,5,23-27)

Apostol Pavle o Antihristovim lažnim čudima:

„Tada će se otkriti bezakonik. Njega će Gospod Isus ubiti duhom svojih usta i uništiti svetlošću svoga dolaska. Njegova pojava, koju Sotona omogućuje svojim delovanjem, praćena je svakom silom i znacima i lažnim čudima, i svakim zavodnjem u nepravdi među onima koji propadaju zato što nisu prihvatili ljubav prema istini da bi bili spaseni.“ (Apostol Pavle u 2. Solunjanima 2:8-10)

Uloga čuda u Novom svetskom poretku

„Zatim sam video jednu drugu zver kako izlazi iz zemlje. Imala je dva roga kao u jagnjeta, ali progovorila je kao aždaja. Izvršavala je

svu vlast prve zveri pred njom, i navodila je zemlju i one koji žive na njoj da se klanjaju prvoj zveri, kojoj je smrtna rana zacelila. Činila je velika čuda – čak je i vatru s neba spuštala na zemlju pred ljudima. Tako je zavodila one što žive na zemlji čudima...“ (Otkrivenje 13:11-14)

Jedno od zaprepašćujućih upozorenja koja dolaze od samog Hrista glasi da će mnogi vernici, koji su sebe smatrali Božijim sledbenicima, ali su se ponašali kao samoljubivi čudotvorci, činiti čak i mnoga i velika čuda u ime Hristovo, ali neće biti Božiji ljudi:

„Neće svaki koji mi govori: ‘Gospode, Gospode’, ući u Kraljevstvo nebesko, nego onaj koji izvršava volju moga Oca, koji je na nebesima. Mnogi će mi onoga Dana reći: ‘Gospode, Gospode, zar nismo prorokovali u tvoje ime? Zar nismo isterivali demone u tvoje ime? I zar nismo u tvoje ime činili mnoga čuda?’ Tada ću im otvoreno objaviti: ‘Nikad vas nisam poznavao. Odlazite od mene, vi koji činite bezakone!’“ (Matej 7:21-23)

Pravo merilo hrišćanstva nije ni javno ispovedanje vere, čak ni činj enje čuda „u ime Hristovo“ – već poznavanje Hrista, tj. karakterna istovetnost s njim, koja se ispoljava u plemenitom životu i dobrim delima. Stoga nikakvi sveti predmeti, putovanja, obredi, sveta mesta ili sveti ljudi nemaju čarobnu moć – ništa ne može da zameni iskrenu molitvu, pokajanje i traganje za pravdom:

„Obznanio ti je, o čoveče zemaljski, šta je dobro. Da li Gospod, Bog tvoj, traži od tebe išta osim da postupaš pravedno, da voliš dobrotu i da skromno hodiš sa njim?“ (Mihej 6:8)

Primitimo usput da, u pokretu Novo doba, čovek visoko misli o sebi: on je bog koji je to zaboravio, jer u njemu, veruje se, čekaju, duboko potisnute, božanske osobine koje je različitim tehnikama potrebno osloboditi i osvestiti. Tako se razvijaju duhovni učitelji. Status „prosvetljenog“ ili „učitelja“ neminovno stvara samoljublje jer čovek nije stvoren da bi ga obožavali i slavili, već da bi on voleo, obožavao i slavio. Moramo da konstatujemo da popularni kult Nikole Tesle ukazuje na tu vrstu fascinacije natprirodnim moćima. Nikola

Tesla bez sumnje jeste bio izuzetan čovek. Bez sumnje je posedovao natprirodne sposobnosti i to od rane mladosti. Vežbanjem je naučio je da vlada sobom i svojim strastima. Ne ulazeći u problematično pitanje izvora Teslinih sposobnosti, o čemu je i on sam davao veoma kontroverzne izjave, kao i njegovi savremeni popularizatori, nije toliko važno šta je Tesla mislio o sebi, već kako ga drugi vide. Tu se ogleda to idolopoklonstvo, to obožavanje moćnih ljudi. Ma kakve sposobnosti da čovek ima, makar bio i najjači i najbolji na svetu, sve te njegove moći i sposobnosti potiču ili od Boga ili od Sotone, a ne od njega samoga. Svi mi dobijamo snagu odnekud, i nismo bogovi koji ne zavise ni od koga.

Simonova simonija

Kad je vest o uspehu jevanđelja u Samariji stigla do Jerusalima, crkva je onamo poslala najstarijeg i najmlađeg apostola, koji su već neko vreme radili kao tim.

Kad su apostoli u Jerusalimu čuli da je Samarija prihvatila Božju reč, poslali su k njima Petra i Jovana, koji su došli i molili se za njih da dobiju Duh sveti. Naime, Duh još nije bio sišao ni na koga od njih, nego su samo bili kršteni u ime Gospoda Isusa. Tada su položili ruke na njih i oni su primili Duh sveti. Videvši da ljudi primaju Duh kad apostoli na njih polože ruke, Simon im je ponudio novac i rekao: „Dajte i meni tu moć da svako na koga položim ruke primi Duh sveti.“

Iako je kršten u oduševljenju, iako je boravio kod Filipa naslušavši se o jevanđelju i o Hristu, Simon na kraju ipak ne shvata u čemu se sastoji sila Božija, sila Duha svetoga, i kakva je njena veza sa karakterom.

U Simonovoj strategiji otkriva se jedno od važnih društvenih obeležja magije – da je možemo „naručiti“ i platiti.

Otkad je sveta i veka, popularnost magije sastoji se u tome da od natprirodnih sila dobijete šta vam treba, platite koliko treba, i nastavite sa svojim životom. Međutim, Biblija i stvarnost jasno ukazuju na to da pakt sa đavolom uključuje velike kamate ispisane sitnim slovima

na dnu ugovora. O tome u svojim ispovestima jasno svedoče bivši okultisti raznih profila, ukoliko nisu pre toga završili u nekoj duševnoj bolnici ili izvršili samoubistvo.

U biblijskom hrišćanstvu, samo molitva vere i poverenja može dobiti potvrđan odgovor – izlivanje Svetog Duha i Božiju zaštitu. Prorok Jeremija (9:23,24) upozorava:

„Ovako kaže Gospod: ‘Neka se mudar čovek ne hvali svojom mudrošću. Neka se snažan čovek ne hvali svojom snagom. Neka se bogat čovek ne hvali svojim bogatstvom. Ko se hvali, neka se hvali time što je razborit i što mene poznaje, što zna da sam ja Gospod i da pokazujem dobrotu, pravdu i pravednost na zemlji, jer mi je to milo’, govori Gospod.“

Apostol Pavle nastavlja istu misao u 1. Korinćanima 4:7:

„Jer ko tebi daje prednost u odnosu na nekog drugog? I šta imaš, a da nisi primio? A ako si primio, zašto se hvališ kao da nisi primio?“

Prema Svetom pismu, Bog nikada čoveku ne daje moć, a da mu savest i karakter nije očistio od zla. Dok god čovek pristupa Bogu sa ljubavlju i zahvalnošću, svestan da mu duguje sve što ima, Bog će mu davati snagu i mudrost za sve što život preda nj stavi kako izazov. Bog je dobar, a onda moćan, i taj redosled vrednosti želi da preslika u nama. Tom uslovljenošću moći dobrotom Bog nas čuva da ne postanemo gordi i samodovoljni kao Lucifer.

Ova uslovljenost se ne zasniva na Božijem diktatorskom odnosu spram naše nemoći, već na nečem drugom:

1. Prisustvo Božijeg Duha u srcu uslovljeno je našom slobodnom voljom da budemo sa Bogom ili ne, i prestaje kad prestane i naša ljubav i želja za Bogom.

2. Do kraja sveta, ni najboljom voljom ni najvećim snagama tela ne možemo prestati da grešimo ukoliko se dobrovoljno i iskreno ne odrekemo zla u sebi, i postojano sledimo Božiju volju.

Ništa od ovoga nije razumeo Simon. On očigledno nije shvatao čak ni šta znači da je grešan čovek. Jer, u magijskoj svesti, greh nije suština

ljudske prirode, već pre hibris, pogrešan postupak kojim smo se ogrešili o nadmoćne sile. Greh je tada samo sinonim za neznanje i nemoć, dok je, prema takvom shvatanju, čovek po prirodi dobar.

Što je još gore, Simon nije hteo naprosto da primi dar Duha Svetoga kao i drugi učenici na koje su Petar i Jovan položili ruke. Usput, Simon je, kao i ogromna većina hrišćana, bio ubeđen da sam čin polaganja ruku na glavu čoveka (hirotonija) uslovljava primanje Svetog Duha, iako to zavisi od vere hirotonisane osobe, a ne od polaganja ruku. Osim toga, Simon je dalekovidan i pragmatičan: on želi moć da Duhom svetim raspolaže po svojoj volji i daje Duha drugima kao autonomni centar duhovne sile. To znači biti mag. Od ovog događaja potiče i pojam simonije, vekovne prakse kupovanja crkvenih službi i funkcija (umesto da ih ljudi dobiju na osnovu vrline i talenata) koju je Dante Alighieri tako oštro osudio u svom *Paklu*.

Apostol Simon Petar je zaprepašten zahtevom svoga imenjaka. Od one noći kada je izdao Hrista, neprestano se seća cene koju je njegov Učitelj platio „da za grehe umremo, i za pravdu živimo“ (1. Petrova 2:24). Šta je šaka novca spram beskrajno vredne žrtve Hristove?! Zato su njegove reči tako oštre:

Ali Petar mu reče: „Neka tvoje srebro propadne zajedno s tobom, jer si mislio da novcem stekneš Božji dar! Ti nemaš ni najmanjeg udela u ovome, jer tvoje srce nije pravo u Božjim očima. Pokaj se, dakle, zbog te svoje zloće i usrdno moli Gospoda da ti se oprostí što si u srcu imao tu zamisao, jer vidim da si pun otrovne žuči i nepravедnosti.“

I opet je Simon vračar pokazao da ne razume suštinu hrišćanstva. Kada ga je Petar ovako ukorio, nije se pokajao, niti je zatražio da mu objasne ono što ne razume. U rečima „Usrdno se molite Gospodu za mene da me ne zadesi ništa od onoga što ste rekli“ nema ni pokajanja, ni molitve, ni razumevanja da je Hristos umro na krstu besplatno i za sve, i da je dar oprosténja i nanovorođenja darovan svima. Čini se da je Simon apostolove reči protumačio kao prokletstvo, bačene čini, koje je sad trebalo povući ili poništiti.

Ko blagodat Božiju kupuje, ne shvata da je dar. A ko ne shvata da

je blagodat dar, ne shvata ni zašto je darovana. Takav ne razume ni koliko je veliko praštanje, ni koliko je greh strašan.

Drugim rečima, kada je Bog za mene samo čudotvorac:

– Bojim ga se i ne volim ga jer ga ne poznajem.

– Kupujem njegovu naklonost jer želim njegovu moć.

– Tražim posrednike preko kojih bi stupio u vezu s njim jer sam ne smem.

– Gledam da preko njega završim svoje poslove i odem svojim putem.

Kada je Bog moj Otac i prijatelj:

– Volim ga i radujem mu se, s punim poštovanjem njegove veličine.

– Znam da me voli i da me neće ostaviti.

– Molim mu se s poverenjem i bez ljudskih posrednika, uveren da mi želi i daje dobro.

– Ne živim kako hoću bežeći od Boga, već želim da živim s njim.

Tako nas pripovest o Simonu vraču, kao i širi kontekst istorije magije, upućuje na sledeće zaključke:

Pored različitih vidljivih i nevidljivih načina na koje Bog utiče na celokupan život ljudi, ipak najveće čudo, posle Hristovog vaskrsenja, jeste duhovno vaskrsenje ili novorođenje čoveka – kada zao i pokvaren čovek postane dobar i plemenit. To je tipično i najpotrebnije Božije čudo – jer mu je cilj obnavljanje Božije slike u čoveku.

I danas možemo biti sigurni da ljudi koji žude za natprirodnim znanjem, moći, vlašću i bogatstvom neće posegnuti za silom Božijeg Duha (jer sveti Duh menja takve želje u čoveku: onome ko poznaje Hrista ne treba ni okultno znanje, ni moć, ni blago, ni vlast jer je njegov Bog dovoljno mudar, moćan, bogat i Kralj svemira), već će posegnuti za silom onoga koji naplaćuje svoje usluge i ni najmanje ne zahteva da se pokajemo – dapače, njemu treba naša nepokajanstvo.

Tražiti natprirodnu silu, a nemati plemenit karakter čoveka sličnog Hristu koji takvom silom ume da raspolaže na dobro drugima – to znači iskusiti Luciferovu glad za vlašću bez ljubavi i moći bez dobrote.

Čoveku koji traga najpre za kraljevstvom nebeskim, Bog će sve

drugo dodati koliko treba, ali ne više nego što treba - biti vernik najčešće ne znači biti bogat, moćan i cenjen; naprotiv, pravi Božiji čovek često živi skromno, odbačen od ljudi.

Čovek koji traga najpre za carstvom zemaljskim i za svojom veličinom možda će dobiti sve što je hteo, ali će izgubiti Boga i kraljevstvo nebesko:

„Šta vredi čoveku ako dobije ceo svet, a svojoj duši naudi?“ (Matej 16:26)

Vladimir Radić